

L'audiovisual valencià cent anys

Coincidint amb el centenari de la 'Batalla de Flores', pel·lícula de la Casa Cuesta, es lliuren ara a València altres batalles.

El sector audiovisual valencià travessa un moment decisiu. Bona prova n'és l'edició dels premis Tirant –que se celebra aquests dies–, amb rècords de participació. Malgrat tot, cal no oblidar que finalment es posarà en marxa la llei de l'audiovisual valencià.

Serà a l'agost del 2005 quan es complirà el centenari del cinema fet a València. Va ser el 2 d'agost del 1905 quan Film Cuesta, una empresa creada a partir de Hijos de Blas Cuesta, Droguería de San Antonio i dedicada en part a la venda de material fotogràfic, es llança a produir la seua primera pel·lícula, *Batalla de Flores*, realitzada pel llegendari operador Àngel García i recentment restaurada per l'Institut Valencià de Cinematografia Ricardo Muñoz Suay-IVAC. Han passat cent anys i el sector de l'audiovisual valencià ha crescut, s'ha diversificat i en alguns sectors, com el de l'animació, és capdavanter. O potser les coses no són així?

Citant Marx, Karl, que no Groucho, que l'any 1854 va escriure allò d'"idees sense acció..., acció sense idees", es pot dir que l'audiovisual valencià gaudeix de la millor salut quant a creativitat al mateix temps que agonitza pel que fa a producció, ajudes públiques i difusió, per no esmentar el doblatge, sector que ha caigut en un oblit clamorós amb el tancament de diferents empreses que s'hi dedicaven. La causa es troba en l'incompliment de l'ens autònom RTVV quant a la quota d'emissió de cinema en valencià. Al panorama audiovisual valencià hi ha certàmens consolidats, com ara el Concurs de Vídeo Amateur de Quart de Poblet, juntament amb festivals de ressò mediàtic major, com Cinema Jove i Peníscola, que atorguen les majors dotacions per a curts. Així, la producció audiovisual valenciana dels darrers anys ha deixat treballs multipremiats,

com ara *Sirenito*, de Moisés Romera i Marisa Crespo; *¿Con qué la lavaré?*, de Maria Trénor; *Regaré con lágrimas tus pétalos*, de Juan Carlos Marí, o *El enigma del chico croqueta*, de Pablo Llorens, entre altres. Un bon inici per als realitzadors que, malauradament, no té la continuïtat esperada. Dels darrers cineastes que han reeixit gràcies al curt, només dos, Sigfrid Monleón i Pau Martínez, han aconseguit dirigir un llargmetratge, i en el cas del segon, la seua *Bala perdida* encara espera ser estrenada. Un cas diferent és el de la realitzadora castellanenca Maria Lidón, que ja ha fet tres llargs, els dos últims rodats a Hollywood amb gran pressupost i actors nord-americans.

L'any 2003 va ser un any de suposats canvis. Després de 23 anys d'exhibir una indiferència esgarrifosa cap al cinema en valencià, la Mostra de València Cinema del Mediterrani posà en marxa la secció Mostra Cinema, dedicada a la producció audiovisual valenciana. La intenció: fer la competència als premis "Tirant. Quinzena de l'Audiovisual Valencià", iniciativa que des de l'any 1999 porta endavant el grup Editorial Prensa Ibérica amb la col·laboració de l'Aiffa, agència per al foment del cinema valencià i dirigida per Francesc Fenollosa i Marius Viché, primer director de Cinema Jove en l'etapa socialista que l'albirà. Amb la clara intenció de servir de radiografia de l'audiovisual valencià, els Tirant han tingut la virtut de ser plataforma on s'han consolidat els professionals i, al cap i a la fi, on s'han fet un nom en el panorama cinematogràfic del nostre país. Malgrat el

seu tarannà privat, ho han aconseguit i també han evolucionat vers la programació de cicles que serveixen d'espill d'altres cinematografies estrangeres, alhora que han potenciat les col·laboracions amb organismes oficials com la Filmoteca.

Aquests dies se celebra a València l'actual edició d'uns Tirant que es fan ressò del bon moment del sector amb nou telefilms. *Síndrome laboral*, *Mentiras*, *Camps de maduixes* i *Las palabras de Vero* han estat emeses per Canal 9 com un dels compromisos de la tan desitjada, i criticada, llei de l'audiovisual valencià, encara paralizada a causa de les esmenes que han presentat els sindicats, que la critiquen per deseparar els professionals a favor dels polítics.

Malgrat tot, el retret és evident.

Aquestes produccions han hagut de recórrer a actors no valencians –Carmelo Gómez, Beatriz Carvajal i Jordi Vilches en són l'exemple paradigmàtic–, que han acabat eclipsant els professionals que lluiten per fer-se un lloc en el mercat nacional. I, com sempre, alguna actriu com Cristina Plazas es pot considerar l'excepció que confirma la regla en la situació dels actors i actrius valencians. Com a anècdota, val a dir que el cas de Marta Belenguer no és excepcional. Aquesta actriu viatjà aquest any nominada als premis Oscar mentre al País Valencià el fet passava quasi inadvertit.

El canvi polític a la cúpula del PP valencià fa dos anys va provocar que en pocs mesos es passara de la privatització de RTVV a "l'ambiciosa aposta del grup RTVV per les produccions de ficció de factura valenciana", explicà el nou director general de l'ens, Pedro García, al llarg d'una reunió amb agents del sector. Tan ràpid ha estat el canvi que aquestes "sèries de ficció de proximitat" ja han estat emeses. El fet, lluny de significar una eixida per al sector, ha acabat convertint-se en tot un problema. El motiu: la disgregació del sector, allò que cadascú "faça la seua guerra" i que nombroses empreses estiguen a l'aguait que un jove realitzador reba alguna subvenció per produir el seu primer curt o vídeo.

Fins i tot les empreses més consolidades es troben en estat d'alerta contra

Imatge promocional de la Productora Cuesta, la primera amb finançament valencià (1909).

A baix, seqüència de *Síndrome laboral*, de Sigfrid Monleón, amb Carmelo Gómez i Carme Belloch.

EL TEMPS / JACCA MEDINA 2004

el veí. Així, a l'esmentada reunió amb Pedro García van acudir Toni Forés, Domingo Rodes, Joan Bohígues, Empar Canet, Juanjo Vizcaíno i Pep Llopis, per la Federació Valenciana de l'Audiovisual (FEVA); Ximo Pérez, Miguel Perelló, Lluís Miquel Campos, José María Torres i Francisco Gisbert, per les Empreses Audiovisuales Valencianes Federades (EAV), una federació que integra els Productors Valencians Associats (PAV), associació de la qual es van desvincular sis productores que van crear per la seua banda l'Associa-

ció Valenciana de Productors Independents (AVAPI). Aquesta organització denuncià les ajudes "incorrectes" a una productora integrada en la PAV, Trivisión, al capdavant de la qual es troba també Ximo Pérez, pels canvis en el guió d'*Aquitania*, de Rafa Montesinos. Al remat, AVAPI ha demanat l'ingrés en la FEVA. Un bon embolic de sigles que no acaben de servir de cobertura a un sector jove i emergent que clama per la seua supervivència.

Paula Reig